

„Primorski List“

izhaja vsaki 1., 10., in 20. dan v mesecu. Cena za celo leto 1 gl. 50 n., za pol leta 75 n. Posamezne številke se dobivajo v tabakarnah: Nunske ulice in Šolske ulice po 4 nov.

PRIMORSKI LIST

Boučljiv list za slovensko ljudstvo na Primorskem.

Vse za vero, dom, cesarja!

Uredništvo in upravnništvo mu je v Gorici, Nunske ulice št. 10. — Ne frankovana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo. Upravnništvo sprejema oglase in nannila po pogodbi.

Odgovorni urednik in izdajatelj: J. Marušič.

Lastnik: Konsorcij „Primorskega Lista“.

Tiska: Hilarijanska tiskarna.

Sobratje!

Delavski prijatelj izide

v četrtek s prilogo.

Spisi dogodkov iz zadnjih dni pri Zvezdi, pri Dreherju, v Podgori v Ločniku, na postaji bodo opisani natanjko in povsem resnicoljubno.

Sezite pridno po njem!!!

POZOR!

II. slovenska tombola v goriški okolici bode letos zopet v Šempetru pri Gorici in sicer dne 10. julija t. l. na prostoru, kakor lani. Srečke prodajajo vsi narodni trgovci v Gorici in mnogi po deželi. Glavni namen tombole je podpora šolskega doma; delež dobi tudi Alojzijevišče! Več v lepakih!!

Dva shoda socijalnih demokratov!

Včeraj 19. t. m. je bil poseben dan za Gorico in za Podgoro. Obiskali so nas rudečkarji iz Trsta: Učekar, Domokos, Drogenik et Compagnie. Točno ob 11^{1/2} otvori Učekar sejo in prosi naj si izvolijo predsednika, podpredsednika in tajnika. Bilo je že vse dogovorjeno, zmagali so rudečkarji. Učekar, predsednik, da besedo Domokosu vidnemu oboževalcu proste ljubezni. Le-ta je nekaj potihoma kvasil. Večkrat so mu krščanski socijalisti vgovarjali. Ko je še govoril, zavzoni poldne. Krščanski socijalisti so tirjali, naj se moli. Toda rudečkarji niso hoteli poznati Boga in ne Kristusa. Ko je nek star slovenski mož sam natihoma odmolil je rekel po slovenski: Molili naj bi, molili, kanaje!

Ker je Domokos jako slabo izvršil izročeno mu nalogo, prevzel je besedo Učekar. Le-ta je povdarjal, da je socijalna demokracija meinarodna in medverska, da ne pozna ne Nemcev, ne Italijanov, ne Slovanov, ne kristjanov, ne judov, ampak samo *gole ljudi*. Ko je te besede govoril, smo videli zbranim goričanom na obrazu, da bi jim bil Učekar bolj vstregel, ko bi bil zaklical: Morte ai scavi! Zbralo se je namreč mnogo ljudstva goriskega (okolu 1000), toda le radi tega, ker je bilo pisano na vabilih: *si parla soltanto in lingua italiana*, a Podgora in lingua italiana e slava! Učekar je dalje rekel, da je treba spoštovati vse vere na svetu in da mora krščanstvo nehati biti privilegirano. Krščanski socijalisti so glasno vgovarjali.

Bilo je težko odgovarjati na vse neslanosti, katere so kvasili ti ljudje, zlasti radi tega, ker se ni smelo govoriti v slovenskem jeziku, dasi vedno povdarjajo, da jim je vse jedno ali Italijan ali Slovenec! Javno moramo tukaj zablježiti, da ni bilo na shodu *ni ednega italijanskega duhovnika*. Navzočih je bilo samo šest slovenskih duhovnikov, kateri prej niso vedeli, da se bo moralo govoriti le italijanski. Vendar se je obodril č. g. Fr. Knavs, kaplan iz Šempetra in je prošil za besedo. Ko stopi Knavs na oder, mu krščanski socijalisti kličejo: Živijo Knavs! Govoril je o socijalni demokraciji in je rekel demokratom, da bi imeli prav, ko bi Boga ne bilo, ko bi Kristus ne bil pravi Bog, da bi on sam hotel biti socijalni demokrat in anarchist, ako bi ne bil trdno prepričan, da je Bog in, da je Kristus Sin Božji. Nadražena druhal mu je večkrat klicala: In chiesa! All'altare! krščanski socijalisti pa so vpili: Libertà, avanti Knavs, živio Knavs! Ker si rudečkarji niso mogli drugače pomagati, začeli so kašljati in tolči s stolicami, da se je č. g. Knavs moral od-

povedati besedi. Njegov govor, kakor tudi njegov nastop je napravil na vse resne poslušalce izvrsten vtis. Goriški mladinci, ki so prej kričali samo: Viva socialismo democratico, začeli so potem kričati: Viva il vero socialismo! Viva Gesu Cristo e viva il socialismo! Ker so rudečkarji videli, da jim je šestorica slovenskih duhovnikov najbolj na potu, nadražili so ljudi, naj kričijo: Fora i negri! Potem pa je začela taka zmešnjava, da res ne vemo, ali je predsednik Učekar zaključil zborovanje ali vladni komisar Contin. To vemo, da so potem hitro vsi odšli in, da so si po potu govorili: Dobro, da smo jih vsaj spoznali!

Popoldne ob 4^{1/2} je bil napovedan shod v Podgori! Tam je bilo ogromnega občinstva, zlasti ker je č. g. vikar Golob v cerkvi ljudi opozoril na nevarnost, katera preti. Ob 4^{1/2} stopijo rudečkarji Učekar, Drogenik et Compagnie na oder. Vse ljudstvo je kakor z enim glasom zavpilo: Dol z Učekarjem! Vi ste sleparji! Živijo naš predsednik Nučič! Zaudarni so morali več rudečkarjev prijeti ter jih odpeljati. Vladni komisar Prinzig je hotel z odra miriti ljudstvo, pa se je bil tako spozabil, da je začel laški govoriti. Vse ljudstvo je zakričalo, da se je po celi Podgori slišalo: Ne razumemo ne razumemo! Govorite naš jezik! To

je pomagalo. Ko se je ljudstvo nekoliko pomirilo hotel je tudi Učekar govoriti v internacijalnem italijanskem jeziku. Umolknil je hitro, ko je zopet slišal gromovito vpitje: „Ne razumemo! Dol z Učekarjem! Rudečkarji so bili v veliki zadregi s slovenskimi govorniki, ker so imeli samo ednega Slovenca Drogenika. Drogenik začne tedaj govoriti: „Sobratje delavci! Saj smo vsi bratje! Prišli smo iz Trsta, da vam pomagamo. Bodimo socijalni demokratje ali krščanski socijalisti, saj je vse edno. Zdržimo se!“ Ko je te besede izgovoril, je narod moško odgovoril: „Tako pa niste govorili v Gorici! Kaj hočete nas slepiti? Dol z njimi! Dol Učekar! Na to je začela taka zmešnjava, tako vpitje proti tržaškim rudečkarjem, da so morali bežati z odra. Komisar Prinzig je moral razpustiti shod, še predno se je začel. Ker se ljudstvo ni hotelo raziti moral je g. Prinzig dati častno besedo, da ne bo dovolil za danes nobenega zborovanja več. Več ko tisoč krščanskih delavcev se je na to podalo v vrstah skozi Podgoro naravnost v Gorico h „Zvezdi“, kjer smo si napivali v pravi sloznosti in bratstvu. (Natančno poročilo o obeh shodih bo v naslednjih številkah in pa v „Delavskem prijatelju“!)

Shod kat. delavskega društva pri „Zvezdi“.

V nedeljo 11. t. m. zboroval je ustanovni shod delavskega katol.-slovenskega društva v Gorici pri „Zvezdi“. Zanimanje med delavci je bilo občno. Žal, da se je premalo vabil razposlalo. Zbralo se je 150 do 200 delavcev. Po šesti uri začel je zborovanje predlagatelj, kaplan šempeterski Francišek Knavs, zavzel mesto predsednika, izbral tajnika dr. Jož. Pavlico in predstavil odposlanca kršč. socijalne zveze v Trstu g. Nučiča.

Predsednik Knavs razloži namen shoda. Dolgo se je zavlekla vstanovitve društva. Že v četrtilt smo se sešli v ta namen. To pa ni naša krivda ampak v Trstu, kjer se našega jezika, kakor smo spoznali niso razumeli. Sami smo morali tja in dragati. — Zdaj pa vstanovimo društvo in s tem stopimo v kolo društev in delavcev vsega sveta. Ne bo obupno eden klical pomoči, ampak skupno se bomo borili za delavske pravice.

Mi nismo protinarodni, svet nam je jezik materin, hočemo priboriti pravice svojemu narodu. Potrebna so društva, katera gojijo in skrbijo za to. A ne sa-

16

LISTEK

Moja doba in podoba.

Spisal Andrej Marušič.
(Dalje.)

Govoril sem o „ustavi“ 15. marcija in kako smo jo v Gorici slavili; važnejši pa so bili pusti in vojni dogodki v Italiji, na Ogerskem, v Pragi i. t. d. Naj navedem tu nekaj črtic samo o homatijah v sosednih krajih Italije. — Milan se je po večkratnih napadih na avstrijske vojake že od januarja naprej — resno in strašansko spuntal 18. marcija; po petdnevnih poulskih bojih se je moral fm. Radecki umakniti v Verono. — Dne 22. marcija so se spuntale tudi Benetke in razglasile „republiko“. Zgled teh dveh glavnih mest so posnemala druga mesta na Beneškem in v Lombardiji; tako tudi bližnji Videm in mejna trdnjava Palma. Okoli Palme so nagajali tudi „Crocianti“ („križarji“) t. j. prostovoljci iz raznih, zlasti rimskih krajev; govorilo se je o njih, da jih je bil papež Pij IX. blagoslovil, kar pa ni bilo res. Sploh so vtkali agitatorji papeža že od prejšnjega leta sem v revolucijske spletke, da so jim šli na limance tudi preprosti ljudje, češ Pij IX. bo načelnik federativno združene Italije. Italijanski „organetti“ so tudi tukaj pri nas neprenehoma orglali lepo papeževo pesem, ki je bila pa že postala izraz revolucijske in protiaustrijske politike. Celó naš ital. postni pridigar se je dal zapeljati po tej zviti politiki ter je ubežal iz Gorice pustivši poslušavce v Veliki cerkvi na cedilu. — Naj huje so stale reči proti Velikemu tednu. Velika noč je bila tisto leto 23. aprila; oljčno nedeljo, 16. apr., so bile Rójice velikansk, jako mikaven arsenal. Kar je bilo živega v Gorici, romalo je popoldne na Rójice gledat kupe in vrste raznoterih topovskih krogel in drugih vojnih priprav. Vreme je bilo krasno; v srca naša pa ni šjalo prijetno pomladansko solnce. Iz Vidma so prihajale novice in govornice, da za Veliko noč pridejo naši sosedje Videmci sem gori igrat z našimi glavami na krogel! Veliki ponedeljek je bila prva praska pri Palmi in so pripeljali drugi dan ranjene „Crociate“ in druge v našo bolnišče milosrdnih bratov. Meščani so stali od Plante do bolnišča v dveh vrstah kot gledavci in izražali svoj avstrijski patriotizem. Žalosten vtis je zapustilo v meni to, da se je na Veliki petek dopoldne pomikal po naših ulicah en bataljon ravno doštih granicarjev — z muziko. — Dne 20. aprila je fzm. grof Nugent napadel Videm in se potem pomikal dalje proti zahodu. Palmo so naši večkrat bombardovali. Mi smo hodili to gledat na goriški Grad, na podgorski hrib ali pa na grič sv. Antona pri Medeji (furl.: Midzeji) prav blizu Palme. Enkrat sem bil jez eno celo noč tam doli. Mikavno je bilo gledati svetlobo, ki je nastala, kedar se je v mestu po bombah kaj vnelo; toda so brz plamen pogasili. — Podala se je pa trdnjava še le 25. junija.

Dne 4. nov. 1848 sem prišel tudi jez, kot drugoletnik, v semenišče. Splet drugačno življenje! Milo mi je bilo pri srcu, ko sem šel v „konklave“; veste zakaj? Vajen sem bil udeleževati se razen družih godeb tudi vnočnic z muziko, vsacega „Zapfenstreicha“. Imeli smo pa l. 1848-49 skor vsak dan kaj novega vojaškega v Gorici, ko so namreč razni pólki potovali v Italijo ali iz Italije in imeli eden boljso muzično bando, ko drugi. In zdaj — „Zapfenstreich-i“ brez mene?! Strašno!! Človek pa se vsemu privadi, naj lože v družbi prijaznih in veselih prijateljev. Ker nisem mogel hoditi več za muziko po ulicah, poslušal sem jo od daleč, vse drugo so mi nadomestili ljubeznjivi prijatelji in tovaruši. Da, lepo je v semenišči to,

da se sklepajo naj tesneja, slajša in zvestejša prijateljstva za vse življenje. — Po občevanji z raznimi mladenci štirih škofij in 3-4 narodnosti se je moj obzor čedalje bolj širil. Navadil sem se govoriti istersko hrvaščino; tudi tržaška italijanščina mi je gladko tekla; zraven dialektu pa sem gojil slovstveno italijanščino, ktere slovnico z vajami sem bil opravil — kakor je že znano — prejšnje leto v l. ital. tečajni na modroslovišči. Glavna skrb pa mi je odsehal bila, da sem se po slovnici ter branji knjig in časnikov slovensčino temeljito učil. Sicer sem jo že od doma bolje ko drugi poznal, ker sem že kot učenec očetove kujige prebiral. Naudušil sem se zá-njo v semenišči posebno po duhu časa, po lepih narodnih pesmih, ki smo jih vedno prepevali, in zlasti po slov. dvospevu nekih gosposkih zaročencev v Vipavi v D. gostilni, kjer sva enkrat s prijateljem Z. prenočila. — Dalje me je mikala domača — goriška in ogledjska — zgodovina, za katero sem imel v semeniški knjižnici, kolikor sem hotel, virov. Ko sem sedel in sanjaril za zeleno pečjo v muzeji o svojem prihodnjem službovanju — znabit kje v gorah — mučila me je včasih misel: kaj boš delal v samotni, zlasti po zimi? Za vsako silo in potrebo sem začel torej iz raznih latinskih in italijanskih bukev prepisavati naj važnejše zgodovinske podatke. Takih mikavnih prepisov imam še zdaj lep snop. Hvala Bogu, vsega tega pisanega aparata mi ni bilo treba, kakor se pozneje pokaže. Bili smo, kar se tiče berila, svobodni, saj slabih knjig nismo poznali; imeli smo mnogo časnikov v vseh jezikih. Jez sem bil naročen na pražke „Erinnerungen“ (s pošteni novellami in drugo občekristno vsebino); čital sem, zlasti o počitnicah, Manzoni-jeve „I promessi sposi“. Ces. Cantù: „Margherita Pusterla“ i. dr. V Seitz-ovi tiskarni, nam nasproti, je izhajal Favetti-ev organ „Il Giornale di Gorizia“, ktereга imam menda še vse številke na kašči. Prvi goriški italijanski list pa je bila že brz l. 1848. dr. Deperis-ova „Aurora“. — Ker sem že pri tem, da opisujem semeniščno življenje, naj omenim, da narodne mržnje med nami ni bilo; kolikor se spominjam, imeli smo samo enega madžarončka (Bl.) in enega lahončka (Ted.) med nami; prvi je bil Hrvat z Reke, drugi Tržačan. Majhne postave madžarončka so tovaruši nekega dne vzdignili, postavili na študijski pult in mu ukazali vpati „živio“; pa vse je bilo le nedolžna burka; Bl. se je z drugimi vred smejal. Življenje v semenišči je meni sploh dobro ugajalo, samo ena reč mi je bila neprijetna: Po zimi zgodaj vstajati, umivati se na mrzlem kraju precej daleč od spavnice in potlej iti v mrzli oratorij. To bi bil jaz rad drugače uredil. Prijetno je bilo po drugi strani to, da je gosp. ravnatelj Caffou mene in moje kollege rad imel in nam marsikaj zaupal. Bilo je namreč med njim in rigoroznim spiritualom nekako načelno nasprotje zaradi vzgoje. Ko se je ravnatelj nekega dne z nami o raznih rečeh pogovarjal, rekel je med drugim: „Er (spiritual) möchte aus Euch gleich Engel machen. Das geht nicht, Ihr seid ja junge Leute“. Namuznili smo se in mislili: „Saj je res, ali taktno ni, da ravnatelj tako odkritosrečno govori“. Neka druga navskrižnost med njima je bila ta. Ravnatelju je bilo načelo: Mašnik je zavoljo vernih, naj torej mašuje ob taki uri, da ustreže njihov želji; — dr. Cast. pa je trdil: Mašnik naj mašuje zgodaj, potlej naj gre delat. Značilo je g. spirituala n. pr. to, da je enkrat prav zadnje tri dni pusta napravil eksercicije, ko je zunaj pod našimi okni vse norelo. Sicer je bil mož pobožen in učen; njegove vsakdanje ekshorte so bile v lepi latinščini sestavljene, škoda, da mnogokrat preveč pessimistne. — Knjižničar je bil g. prof. Kocijančič — mož rojen za biblioteko. Kocijančič-ovo vsestransko učenost sem zmeraj bolj spoznaval in cenil, z njim sem kot mladomašnik veliko let prijateljsko občeval.

mo narod, sveta nam je tudi naša vera. Ako pogledamo, kdo je kriv socialne bede, pokaže se nam izvir vsega zla — greh. Narodi, posamezni stanovi so zapustili neomajni temelj — verskih resnic. H krščanstvu se morajo povrtniti. Javno mnenje bodi zopet krščansko. To pa se zgodi, ako vsak skrbi, da postane dober kristijan. Društvo bode to gojilo in vtrjevalo po javnih shodih in drugimi sredstvi. — Nato čita in razloži nova, potrjena pravila.

G. Nučič, ognjevit mladenič, kateri si je hitro pridobil simpatije naše, pozdravlja navzoče v prostih, a navdušenih besedah v imenu tržaških sobratov delavcev in razkrije nekaj glavnih točk socialno-demokratskega programa. Demokratije so hinavci. — Oni zatrjujejo, da vera je privatna stvar, a v resnici so — brezverci. To vidimo iz njih listov in knjig.

Oni hočejo prosto ljubezan. Kaj bo z družino, središčem družabnega življenja. Demokracija je napovedala boj tudi najmanjšemu kmetu. Tako ona razume socialno prašanje — vse mora v rudeči tabor. Pravijo demokrati, da imajo 19. milijonov gl. za podpore delavcem, a v Trstu se stanovanja ne morejo plačati. — V Trstu je rudeča internacionala brez moči.

G. dr. Pavlica nastopi z rudečim nageljem v roki, radi katerega smo ga pri vstopu že opozorili, in pravi, da se mora zagovarjati. Demokrati vedno povdarjajo, da delu se mora vrstiti veljava in čast. — To je prav, v tem smo edini tudi mi. A po njihovih naukih je sploh to nemogoče. — Res vidimo, da je delo zadnje, a demokrati nikdar ne povrnejo časti delu. Delu se je vse zahvaliti: torej čast delu. A dandanes imajo lenuhi najmanj dela, a največ jela. Delavec pa ima največ trpljenja, a malo jela, najslabše stanovanje. Da, oni ki se največ trudijo, imajo najmanj za se. Spremenilo se bode pa to, ko zavlada krščansko načelo, demokrati pa nikdar temu ne odpomorejo.

Demokrati nadalje trdijo, da hočejo pobratiti ves svet. To želimo tudi mi. A demokrati ne dosežejo tega. Njim je vsaka morala dobra, torej tudi turški nauk, da ženske nimajo duše. Kje bode torej bratstvo. Le v krščanstvu je pravo bratstvo. Mi smo vsi bratje, odrešeni s krvjo J. Kristusa. Le bratje si morejo pomagati. Kot kristijani smo si bratje in le kot taki si moremo pomagati. Držimo skupaj, potem bomo uspevali. Če bo vsak za-se, bomo sami siromaki. (Burno odobrovanje.)

Na to se je pričelo vpisovanje udov, ter je pristopilo že okolo 150 članov. Za predsednika je bil izvoljen g. Ferdinand Rom. njega namestnikom pa dr. Jožef Pavlica.

Nov korak smo napravili s tem v narodnem in gospodarskem življenju za Gorico in okolico. Kdor je bil v nedeljo v Dreherjevi gostilni in potem popoldne v naši Podgori vsak v vidi, da je bil ta korak skrajno potreben. Zaježili smo ž njim rudečo, mejversko ali bolje never-sko in „mejnarodno“ (?) demokracijo. Ne tedne, ampak dneve pozneje in ogromna večina naših delavcev bi bila v rokah brezvestnih demokratov. Žalosten dokaz so nam ital. someščani. Čez noč so prišli demokrati in pri Dreherju zapečatili gorško demokracijo. In krščanski socialci z njih „načrti“? Nobeden se ni pokazal. — Mi pa smo bili že vendar pripravljene. Priča to odpor pri Dreherju, kjer je bila lahko rečemo moralna zmaga Slovencev-delavcev, priča sijajno Podgora, kjer so razgnali lažnjive rudečkarje. Naš delavec stopa na dan, a stopa pod Kristusovo zastavo za svetinje dedne vere in domovino.

Politični pregled.

Notranje dežele.

Državni zbor je preložen. Ta vest nas ni prav nič presenetila, ker je moralo priti do tega. V zbornici so mlatili prazno slamo, nemški razsajači pa so skrbeli za nejvoljo med volilci.

Parlamentarna desnica je izdala ob priliki preložitve državnega zbora izjavo na volilce. Izjava, ki pa nam v narodnem oziru ne ugaja popolnoma, slove nastopno:

„Večina je pčrtvovalno storila vse, da bi omogočila delovanje v parlamentu, in je opuščala vse, kar bi moglo ovirati to delovanje. Tako n. pr. ni izvolila prejšnjega predsedništva, je opustila strožje odredbe za slučaj motenja razprav, je vsprejela brez opozicije nove jezikovne naredbe, spremenjene v prilog Nemcem,

in ni storila nikacega poskusa za okrajšanje jezikovne razprave. Izjava povdarja, da je večina povodom predloženja začasnega proračuna velevažnih narodno-gospodarskih in socialno-politiških zakonskih načrtov storila poskus, da bi sprožila parlamentarno razpravo o istih, in to na jedni strani v obrambo ustavnih pravic parlamenta, na drugi strani pa v interesu močno oškodovanega gospodarstva. Ko pa je videla, da je na posvetovanju načelnikov klubom opozicija odbila vsaki predlog večine, je poslednja opustila nadaljnje prizadevanje, ker je možno po sedanjem pomanjkljivem poslovnem redu, da manjšina zapreči vsako posvetovanje ter bi takov poskus za razpravo le povečal razburjenje v zbornici. Tako je morala zbornica vnovič ostaviti delo, ne da bi bila ni najmanje ugodila potrebam poljedelskega, obrtnega, industrijalnega in delavskega prebivalstva, naha-jajočega se v težki krizi, ne da bi bila odprla možnost izvršenja obsežnih namerovanih investicij in ne da bi se bila izognila izvenparlamentarnemu dovoljenju davkov. V interesu monarhije nujno potrebna pogodba z Ogersko, po katere ugodni rešitvi bi se mogla razbremeniti ta državna polovica in bi zajedno mogla priti pomoč deželnim financam, ostane nerešena še nadalje. Do volitve jezikovnega odseka niti ni prišlo, in nič manje nego 51, večinoma opozicijskih govornikov je priglasenih sedaj ob sklepu zasedanja. Globoko obžalovaje te odnošaje — za katere more po svoji vesti odkloniti vsako odgovornost — izjavlja večina v zvezi s skušnjaj, ki jih je doživela v zadnjem zasedanju se svojo prijateljstvom, sezajočo do samozatajevanja, in v zvezi prebitim težkim napadom, da je pripravljena do vsake žrtve v dosego cilja, po katerem stremi vlada, po zopetnem izdatnem parlamentarnem delovanju, v kolikor bi žrtev ne značila nje abdikacije kakor večina in ne bi dovajala do odpo-vedbe temeljnem načelom, izraženim v adresnem načrtu od 1. 1897.“

Protizidovski nemiri se pojavljajo v Galiciji. Razjarjena sestrada množica se je vzdignila proti židovskim pijavkam, planila po prodajalnicah ter razbila nekaj oken. Oblastva zatirajo napadovalce. Tudi poljski klub kliče vlado na pomoč proti nemirnežem. Kedaj se pač vremena zjasne v Galiciji, kjer židje tako neusmiljeno izsesavajo ubogo ljudstvo.

Nemške stranke izjavljajo, da tudi v bodoče ostanejo zvesti nemški vzajemnosti ter zahtevajo po odpravi jezikovnih naredeb, pa hočejo tudi ovirati parlamentarno delovanje.

Vnanje države.

Vojska med Španijo in Ameriko. Amerikanci so že večkrat streljali na utrdbe v Santiago. Poročali so v svet o velikanskih uspehih, v resnici pa so Španjcem prizadeli le malo škode na utrdbah. Poškodovali so jim tudi leseno vojno ladjo v zalivu Santiago. Amerikanci so bombardovali nekatere druge Španjske utrdbe vendar brez posebnega poškodovanja. Sedaj so pričeli prevažati vojaštvo na Kubo. Na 30 ladjah prepeljejo na Kubo 120.000 mož, konje, vozove, živež in strelivo. Pri Gauntanama so skušali izkrcati vojaštvo. Toda Španjci so jih napadli s tako silo, da so se morali umakniti na ladje. Amerikanci, da bi imeli vsaj nekaj uspeha pred svetom, so razobnali, da se je Manila na filipinskih otokih udala. To je zopet pristna ameriška rasa. Španjcem na Kubi pa je prišel na pomoč nov zaveznik — rumena mrzlca. Ta bode pomorila več ameriških vojakov, nego španjske krogle.

Francosko ministerstvo je odstopilo. Vrgli so ministerstvo republikanski radikali, ki se hočejo polastiti vlade, da bi še bolj zatirali svobodo cerkve.

Bolgarski knez Ferdinand se letos zopet poda v Petrograd, da se pred ruskim stricem opraviči za pregrehe minolega leta. Saboj vzame tudi sina Borisa.

Nemški cesar pojde letos v Jeruzalem. Otvorili bodo novo protestantsko cerkev v Jeruzalemu.

Dopisi.

Sv. Lucija na Mostu. — Kedor je bil že kedaj pri Sv. Luciji na Mostu, se je lahko prepričal, da imata tu Soča in Idrija, pred svojim združenjem pod vasjo, strahovito strugo, v samih živih skalah, tu pa tam zelo ozko in do 30 metrov visoko oziroma globoko, da vsak osupne, kedor ni vaju tega pogleda. Na obojem obrežju so trate, njive, vrtovi..... Brž tam za mostom čez reko Idrijo ima obrežje podoba polotoka. Ta pol-otok pa je le ena sama, velikanska. pečina, naj-

manj 20 metrov iz vode v višavo moleča. Na tej pečini je vrt. In v ta svoj vrt je šla na praznik Sv. R. T. okoli 7. ure zjutraj Amalija Lipovšek trgati cvetice, da bi jih dala neki svoji sosedi. Domači so ji prigovarjali, da naj počaka zjuterka, ker za trgati cvetice bo pozneje časa dovolj. Toda njo je nekaj gnalo na vrt po cvetice.... Kaj naj bi zajuterk s cveticami....? Za pričo vzame seboj svojo naj starejšo hčerko. Na vrti jo opomina, naj nikar ne gre preveč na kraj, da ne pade doli; ona sama pa gre prav na rob trgati cvetice.... Kaj njej to? — saj se je že stokrat in stokrat prej tako pripogibala, tod tako-le gledala v to globočino, v te nemirne valove, tod sadila, sejala, plela in zalivala; — zakaj bi danes tod ne trgala cvetic....? — saj jih trže za čast božjo....

Prav pod robom zagleda divjo, žarečo-rmemo lilijo. „Oh, kako je lepa!.... še to moram imeti“, zakliče, seže z eno roko po liliji, opre se z drugo ob trkel kolec, hčerka zadaj se poplime za krilo... pa v tistem hipcu se kolec zlomi in uboga žena pade z glasnim in zadnjim krikom v grozno globočino, naravnost v vodo. Vsa zmedena teče hčerka, kar more, domov povedat, kaj se zgodilo; ali ko domači in drugi prileté na kraj nesreče, bilo je vse kakor včeraj in danes. Idrija je tekla glasno šumeč naprej po svoji stari navadi in poti, čisto nič se ni poznalo, da so nje valovi ravno-kar požrli 38 letno ženo, mater enajsternih otrok, od katerih je še šest živih, eno še ne leto staro. Nesramni, grdi požrešni valovi! — da, požrli ste jo, ker dojdanes še se ni iskavcem posrečilo najti trupla nesrečne žene; — požrli ste njo, ki je mej svojimi otroci kakor mej mladimi oljkami cvela.... požrli.... ker drobni družinici niti te žalostne tolažbe ne privoščite, da bi mogla svojo mamo z blagogoslovljeno vodo pokropiti. Po čé ste pogoltnili nje telo, nje duše neumerljive niste in nikdar ne boste pogoltnili; ona je zletela iz svoje telesne ječe in iz vaše mekre ječe, o mrzli valovi, v dobrodejne višave sončne, k drugi polovici svojih otrok, ki jih ima mej angeljci božjimi. K njim jo je vleko, ko jo je nekaj vleko k cveticam na vrt....

Iz dežele. Glede odmerjenega novega dohodninskega davka se na Goriškem še nobeden ni oglašil, kakor, da bi bilo vse v redu. Če bomo molčali, godilo nam se bode še hušje. Hočem toraj nekoliko čitatelje opozoriti, da naši gg. davkarski nadzorniki in njih komisije delajo popolnoma drugače, kakor bi moralo biti. Vsač je letos moral fasijo položiti, kdor ima čez 600 fl. dohodkov, Prav dobro! Dohodninski davek je pravičen davek! A zapomnite si gg. davkarski nadzorniki, pravičen je dohodninski davek le tedaj, ako se odmeri v zmislu postav. Postava želi, da vsak davkoplačevalec sam svoje imetje naznani, ne sme pa svojevoljno cenilna komisija imetja posameznikov ceniti. Zakaj pač polagamo fasijo? Postavno bi morala cenilna komisija poizvedovati po organih, ki so ji na razpolago, če dvomi o resničnem izpovedanju posameznika. Tega pa nobena komisija ni storila. Tominski g. davkarski nadzornik je nekaternikom vsaj vrnil fasijo, da jo popravijo, drugod se niti tega ni zgodilo. Komisija se je sešla in kar odmerjala posameznikom dohodninski davek in sicer ne na podlagi fasije, ampak na podlagi njih mnogo „künstne glave.“ In koliko krivice se godi! Gg. učitelji, ki komaj izhajajo s svojo borno plačo, prišli so večinoma vsi v 3 ali 4 plačilno vrsto. Ako jim vlada od večjih dohodkov davek naklada, naj jim tudi izplača sedaj svoto, za katero jih je višje taksirala. — Na deželi so nekateri mali trgovci, kateri morda v celem letu nimajo 200 gld. čistega dobička od svoje trgovine, zato tudi fasije niso položili, a glejte davek so dobili. Mnogo posestnikov je zelo zadolženih. Letne obresti se morajo všteti v stroške. A poznaj posestnika kateri je fasijo položil in dokazal, da lansko leto je imel pri svojem imetju 200 gld. škode, nič ne de, komisijo mu je povedala, da je imel lani 1000 gld. dohodkov in naložila mu je za letos 10 gld. novega davka. In takih slučajev kar mrgoli, večinoma vsem novim davkoplačevalcem se velika krivica godi. Na Dunaju naredili so postavo, izvršuje se pa ne. Pravi imajo obstrukcionisti, če v zbornici ropatajo, poslanci se vsaj kratkočasijo. Kaj bi sklepali postavbe za — koš.

Iz gor. Ne davno smo brali v goriškem listu, da se namerava ustanoviti društvo, katerega udje bi skušali dobiti v roke ves užitninski davek. Nekoliko dohodkov bi sami imeli, nekoliko dali pa v dobre namene. Res, dobra misel! Vsaj

nekoliko ogromnega denarja bi prišlo v občno korist. Ali, prijatelji, imamo že ustanovljeno tako društvo in sicer stolletja že, ni treba novega društva. Tako društvo je naša uboga dežela, ki komaj nosi težka bremena. Dežela naj dobi v roke užitninski davek! Ali bi namreč ne bilo mogoče, da bi dežela sprejela od vlade ves užitninski davek, kateri naj bi se izterjeval po županih ali občinskih blagajničarjih! Koliko denarja bi prišlo v deželno blagajnico! Ali ne vidimo, da vsi veliki najemniki užitninskega davka si žepe polnijo. Mi jim tega ne zavidamo, a pri veliki revščini našega prebivalstva vendar želimo, da bi se viri bogastva razdelili med deželane. Ako bi se to zgodilo, ne moglo bi se reči, da ne vemo kje bi dobili sredstev, da bi opomogli posameznim stanovom. Gotovo ravno od dobička užitninskega davka bi se lahko pomagalo našim gg. učiteljem. Gg. deželni poslanci, pomislite nekoliko to stvar! Posnemajte kranjsko deželo, ki ima leto za letom lepe dobičke ravno na užitnini.

Od nekod. Že mnogokrat se je oglašil naš „P. 1.“ ter natanko povedal vsem okoli, ko so ustmeno in pismeno napadali naše pravice celó v cerkvi in takó posredno preganjali sv. cerkev, kakor da bi ne mogla vstrajati tudi v današnjem času. V svoji glavi imeli so in še imajo naši nasprotniki drugačno podobo sv. cerkve, kakor jo je vstanovil ip jo v resnici obdržuje sam Zveličar. Pogledimo le malo nazaj! Amikovci in Ekoyci so smatrali in še imajo slov. pridege v Trstu in v Gorici, slov. petje pri navadni službi božji, da celó slov. mladino pri slovesnem vmeščenju Nj. prevzvišeneosti za demonstracije in uprav proti obstoječemu redu, češ v pomešanih krajih mora vse pri starem ostati: tukaj mora obveljati stari red, vse bodi še zdaj po starem kopitu vmerjeno, kakor pred 100 ali še več leti, češ znak edine Kristusove cerkve je in ostani stari red in navada pri očitnih božjih službah — ne pa kakor učijo katekizmi. Če se postavimo zdaj na to-njih stališče, čuditi se moramo njih predrznosti, ko so tako nedosledni in nezvesti svojemu prepričanju. Kje je po tem takim slov. pridga pri sv. luštu vsako nedeljo in praznik — kakor je bila od nekodaj? koliko se je bilo truditi za isto v Podturnu in za slov. petje pri zornicah pri goriškem sv. Antonu i. t. d.?

Takim vprašanjem se takoj izogove ter dobijo brz izgovore, n. pr. da sedanji duh čas zahteva drugače, da je treba ljudstvu vstreči, za njegove potrebe poskrbeti (prim. laške pridege vRojanu i. t. d.) Spozna se iz vsega tega slepa, dá nekriščanska ljubezen do laškega jezika ne pa do sv. cerkve in njenih zakonov, v katerih so zajamčene vse pravice vseh. Poglavitno poglavje v kan. pravu govori o pravih občinstva ali ljudstva v cerkvenih zadevah.

Na podlagi sv. pisma, n. pr. I. sv. Petra, 2, 9 in cerkvene vprave imajo verniki v sv. cerkvi dvojno oblast in sicer pasivno (n. pr. da se poučijo v sv. veri, i. t. d.) in aktivno (Cf. Aichner §. 60, Phillips I. §. 33, Walter, K. R. §. 21) tedaj tudi svoje pravice, katerih se hočemo tudi mi trdno držati in katere nam naj dajejo ne le tolažbo ampak tudi pomoč zoper krivične nasprotnike. Hočemo jih toraj poslušati. Dvojno mero imajo in če se le-še dalje štulijo, da zagovarjajo sv. vero s takimi nazori in dejanji, povejmo jim brez ovinkov kar na obraz, da ne poznajo prav sv. cerkve ter da so polni strastne ljubezni do svojega rodu, ki se ne vjema s krščansko pravičnostjo.

Iz S. Že dva tovarša sta p. n. g. A. M. interpelirala. Naj bo po pregovoru: „Do-tretjega gre rado“. Pa če ga bomo prepogostokrat „prijemali“, ne bo še konec njegove dobe in podobe do dné 28. nov. t. l.! Vendar upati je, da mu bo po godu, ko spozna, da ni brezvzpesno njegovo večkrat priporočeno: „Leben Sie nicht mit dem Kopfe im Sacke!“ (Ne živite z glavjo v vreči ali mehu). L. 1881 rekel je nekoliko razdražen nekemu dijaku: „Leben Sie nicht mit dem Sacke im Kopfe!“ Na to je nastal hovder (druga vrste) po vsej šoli. On pa spoznavši ta-le, lapsus linguae, je duhovito pristavil: „Es ist ja gleich, mit dem Kopfe im Sacke oder mit dem Sacke im Kopfe zu leben.“ To-le memogredé.

Razloček med včeraj, danes in jutre nam je predočil z laško besedo „prediča“, ki vse drugo pomeni, če je naglasena na 1. ali 2. ali 3. zlogu (prvič pomeni — pridgo, drugič tretjo osebo ednine, da priga in tretjič nedoločnik pridgati. Namesti njegove primere (glej P. 1. št. 10. in 17): „pristoja kakor mački sedlo“ — slisal sem med narodom se

podá kakor stari kravi sedlo“, zakaj stari se še manj podá kakor mladi.

P. n. A. M. pravi: dognano reč je treba izraziti z dovršnikom. Janežič ima v 6. vrsti za paradigma ali vzorec kupovati in njegov deležnik trpuo-preteklega časa se tam glasi: „kupovan.“

V isti slovnici zadaj se pa bere: „Pretekli deležnik trpevne oblike zaznamuje nedovršeno ali dovršeno, storjeno dejanje.“

To je morda krivo tolike „importovane“ robe med nami. Pa zdaj nam je prav povedal p. r. A. M. tudi za to. Prašal bi ga rad, kako je z besedama tovarš in varh, ali nista pravilnejši kakor tovariš in varuh ali celo varih?

Kako pa: stariši ali stariši (prvo po nemški - Eltern, bolje bi bilo Ältern — drugo iz glagola - tvoriti — generare - genitores. Katero je pravilnejše?

In ali se prav prestavlja nemško: Ich habe zu schreiben: „Mi je pisati“, kakor je navedel Janežič: „Vsa narava je videti v novem zelenju?“

Kaj novega po Slovenskem?

Na Kranjskem. — Pesnik Anton Aškerc je imenovan mestnim arhivarjem v Ljubljani. — V Črnem vrhu pri Idriji se je ustanovilo kmetijsko društvo. — Strela je ubila neko ženo na Kokreci nad Kranjem. — Vlak je povozil pod Radovljico družinskega očeta z Dobrave. — Pogoreli ste dve hiši na Brezjah. — Treščilo je v zvonik podružnice sv. Pavla v Zatičini. Zvonik je hudo poškodovan. — Na Bledu so pričeli v proslavo cesarjeve petdesetletnice graditi novo šolsko poslopje.

Na Štajerskem. — V Majšbergu je umrla Magdalena Purk, ki je dosegla redko starost 104 let. — Utonil je v gnojnici 4-letni otrok v Cenkovci. Stariši pazite na otroke! — V Celju je potrjeno krščansko socialno društvo: Naprej! — V Gotovljah pri Zalcu so na polji vjeli živnega divjega kozla. Pač redek slučaj! — V Lastomercah so mlinska kolesa zdobila mlinarjevo hčer Ano Satler.

Na Koroškem. — V Štebnju ob Velikovu je zborovala tamošnja podružnica sv. Cirila in Metoda. — V Vinicah pri Petrinju se je obesil kočar Prijolič. Koroško vrtnarsko društvo napravi letos od 5. do 8. septembra jubilejno cvetlično in vrtnarsko razstavo. — Koroška kmetijska družba se je kaj slabo pokazala na dunajski jubilejni razstavi. — Dne 28. in 29. t. m. bodo slovesno obhajali 40letnico obstanka celovške tobake tovarne. — Zlato poroko je v Celovcu obhajal c. kr. računski svetovalec Franč. Košičik, rodom Slovenec.

NOVICE

Grof Alfred Coronini ni odložil svojega mandata, kakor so to želeli mnogi naši nasprotniki. Res da letos ni bil na Dunaju, toda vsled stroge prepovedi zdravnika. Krščansko narodna zveza mu je izrazila svoje zaupanje in spoštovanje.

Ekscel. korni poveljnik Succovaty je bil te dni v Gorici, da je nadzoroval tukajšnje vojaštvo. Odpeljal se je v Bolec.

Petindvajsetletnica na Otlci. — Dne 14. t. m. nam je poslal prečastiti in prezasluženi kurat *Frančišek Stepančič* za Alojzijevišče 10 gld. z pristavkom: „V spomin svoje 25 letnice koje sem obhajal 5. junija 1898. kot provizor na Otlci. Ako Bog da, bo l. 1809. štiridesetletnica mašništva. Takrat bode kaj več. Bog vas živi!“ — Ne moremo si kaj, da bi preč. gospodu iz srca ne čestitali. Petindvajset let na Otlci, daleč v samotni na samem Čavnu, kamor je težko priti in zopet težko oditi! To so redki slučajji. Zato treba stanovitnih značajev in edino za čast božjo gorečih mož. Koliko truda, koliko zatajevanja je bilo treba povziti v teh 25 letih! Gotovo govorim iz srca vseh duhovnikov, ako kličem prečastitemu sobratu in vrlemu sodelavcu v vinogradu Gospodovem: Bog vas hrani v zdravju in veselju še mnogo let, da bi srečno dočakali ne samo 40letnico mašništva, ampak 50letnico, 60letnico itd., po smrti pa krono nebeško, katero vam je Jezus pripravil: Enga, serve bone et fidelis, quia super pauca fuisti fidelis, super multa te constituam: *Prav, dobri in zvesti hlapec! Ker si bil v malem zvest, te bom čez veliko postavil.*

Delavec v vinogradu Gospodovem.

Umrla je v nedeljo ob 10^{1/2} zvečer gospa Rozina *Gabršček*, soproga g. Andreja *Gabrščka*, tiskarja in izdajatelja „Soče“. — V najlepši starosti je 18.

mesečna mučna bolezen, katero je z udanostjo in potrpežljivostjo prenašala, mladi, blagi gospej in skrbni soprogi, prerzala nit življenja. Previdena je bila večkrat s sv. sakramenti za umirajočo. Pogreb bode danes ob 6 uri zvečer iz h. št. 9 v gosposki ulici v cerkev Sv. Ignacija in potem v rodbinsko rakev v Solkan.

Mir njeni duši!

V Komnu je umrl gotovo mnogim našim čitateljem znan stari cerkvenik J. Godnič, oče vrlega g. kurata v Grgarju, Jožefa Godnič-a. Bil je priljubljen vsakemu, kdor ga je poznal, mož stare koronine, kremenit kraški značaj. Naj v miru počiva!

Na Libušnjem je umrla mati tamošnjega č. g. kurata Ivana Lebna. Kako je bila blaga pokojnica priljubljena ljudstvu, pričala je obilna udeležba pri pogrebu. Blago pokojnico vsem, ki so jo poznali, priporočamo v molitev. Č. g. kuratu pa izrekamo globoko sožalje.

Razglednice s sliko pesnika Krišana in njegove rojstne hiše se prodajajo v podporo slovenskim visokošolcem. Narodni krogi bodo pač segli po njih.

Iz cerkljanskega in tominskega pojde letos procesija na Sv. goro. Zbralo se bode ob tej priliki več pevskih zborov, ki bodo skupno peli pri slovesni sv. maši v romarski cerkvi. Skoraj gotovo bode ta procesija v septembru.

Na shodu slovenskih časnikarjev naš list zastopata g. Evgen Lampe in dr. Krek.

Iz Mavhinj se poroča, da je bila na sv. Anton volitev župana, katere se je udeležil sam g. okrajni glavar sežanski. Za župana je bil izvoljen g. Ferdinand Pernarič, značajan narodnjak in katoličan, ki bode gotovo opravičil zaupanje, ka ga vanj stavijo občinarji. Po volitvi je bil obed na dvorišču č. g. vikarija, med katerim je svirala mavhinjska godba. Med pokanjem topičev in sviranjem godbe se je ob 6 uri odpeljal vsem priljubljeni g. okrajni glavar.

Nagla smrt. Na Travniku se je na dan sv. Antona zgrudil delavec Blaž Volk iz Vrtojbe. Pal je znak, kri se mu je vtila in revež, oče 5 otrok, je izdihnil svojo dušo.

Sudov hotel je prevzel v najem neki jud Hirsch. Odpravil je vse, kar je — slovensko. To naj si zapomnijo Slovenci!

Vihar je v sredo po noči napravil po goriški okolici, po Brdih in tudi po gorah ogromno škodo. Kakor se nam poroča, je po mnogih krajih vničena polovica vinskega pridelka. Ubogi kmetovalec!

Ponesrečen se je v soboto po binokostih Stefan Murovec iz Čepovana. Na vozu je oslabeł, padel z voza in po nesreči ravno na sence. Bil je takoj mrtev. Ranjki bil je dober, pošten možak, katerega je cela občina spoštovala. Naj bode Bog milostljiv njegovi duši!

Velike povodnji so v naših gorah in godijo se velike nesreče. Iz Cerknega smo izvedeli, da je v sredo reka Idrija prinesla v svojih valovih mrtvega otroka. Čegavo je dete? Od kod? Nè znano!

Veliki rudeči plakati so oznajjali pret. teden dva demokratična shoda v nedeljo 19. t. m. v Gorici in Podgori samo — v italijanskem jeziku.

To je ona rudeča internacionala, katera laže po shodih, da ne dela razločka jezikov. Lažljivci, hinavci! V italijanskem jeziku pove tudi, da se bo v Podgori govorilo italijanski in slovenski. Da, tam rabijo in poznajo naš jezik, ko hočejo naše ljudstvo zapeljati in vtopiti v mednarodni kaluži židovske demokracije. Tako je zahteval generalni štab, kateri je za Gorico pri — Corriero. A dali smo jim na shodu jasno razumeti, da Slovenci hočemo ostati Slovenci — in zraven tega pomagati delavskim stanovom, brez židovskih demokratov. — Živel kršč. socializem!

Rudečkarji pajudje. V nedeljo smo imeli zopet priložnost opazovati lepo vzajemnost — judov s socialnimi demokrati. Kaj ni to lepa družba! Ne pozabimo da so demokrati proti vsaki zasebni lasti. O ironija! „Corriere“ od sobote je priobčil oglas za oba demokratična shoda.

Iz Šempetra. Dne 28. t. m. to je ravno pred sv. Petrom in Pavlom bodo pri nas občinske volitve.

Agitacijski generalni štab šempeterskih rudečkarjev se menda shaja pri nekem možu, ki se je v soboto v Vrtojbi v številni družbi izrazil: da nič ne verje! Ko je po tem zvonilo, so ga opozorili, da naj molli; odkril se je in prekrizal! — Seveda so mu na-to očitali, da ni dosleden. Rekel pa je, da to dela iz — navade.

Ta „debeli“ mož se je tam bahal, da ni pozdravljaval šempeterskega kaplana cellega pol leta ne po volitvah pred tremi leti. Kar odpustiti ne more kaplanu češ

da je bil kriv da ni on, več starešina. Kar po bliskovo je metal dokaze, da od duhovnikov nimamo nič: češ kaj nam oni pomagajo! Seveda posebno šempeterska duhovščina ni še nič storila za občino, kaj ne ljubi „sodrug“? Ta imeniten mož še imena kapelanovega ni prav vedal — po skoro 4 letih!! V Vrtojbi mu je dejal „Kaus“!

Načelnik generalnega štaba je tudi rudečkar, ki pa za rdeče nageljne nosi in kaže svoj obraz, ki je res kakor kak rdeči nageljšek. Ta straši, da pripelje ves Poturen na volišče. No, naj se le trudi in le še bolj potrudi: Šempeter je in bo — krščansko socialen.

Na svidenje:

Mrtvo so našli v postelji 70 letno perico Ana Bizjak, stanujočo na Gradu.

Zgorela je 2-letna Olga Mušič. Bila je na ognjišču, kjer se ji je vnela obleka.

Nad sv. Ivanom v Trstu je v kamnolomu 70-80 stotov težek kamen zmastil Andreja Mlača. Zapustil je vdovo z dvema otrokoma.

Na morju. V torek 14. t. m. je odplul ob 10^{1/2} po noči parnik „Maksimilijan“ iz Benetk proti Trstu. Na njem je bilo mnogo potnikov avstrijskih, med njimi tudi naš rojak č. g. Jos. Gergolet vpokojeni štajnjski vikar. Ko je bil parnik ob 11. uri že na odprtem in globokem morju pripluje mu nasproti drug parnik, kateri ga prebode, da je začela voda curkoma liti v parnik. Nevarnost je bila velika, potniki vsi prestrašeni. Pridni mornarji so hiteli mašit ladjo z deskami. Po dvehurnem trudu se jim ui moglo še posrečiti, da bi nevarnost odvrnili. Parnik je moral biti na mestu in se ni mogel ganiti do treh zjutraj. Še le na jutro so odpluli proti Trstu, kamor so potem srečno došli.

Za revizorja „Gospodarske zveze“ je imenovan g. Maks Veršec. Konsumna društva in kmetijske zadruge bode nadzoroval trgovec g. Kanšek.

Stoletnico slavnega češkega zgodovinarja obhajajo te dni naši bratje Čehi. Teh slavnosti so se udeležile poleg Poljakov in Jugoslovanov tudi Rasi.

Slovensko zidarsko in tovarsko društvo v Ljubljani bo blagoslovljalo svojo društveno zastavo v cerkvi sv. Petra (v Ljubljani). 14. avgusta t. l. — To društvo ima svojo šolo za zidarje in tudi svoj pevski zbor. Uljudno se vabijo na to slavnost vsi narodnjaki in vse narodnjakinje, kakor tudi vsa slovenska društva. — Omeniti moramo, da je pri tem društvu mnogo zavednih zidarjev in tesarjev Primorcev, sosebno iz goriške okolice. Natančneje o tej slavnosti se bo poročalo pravčasno.

Odbor „Slovenskega pevskega društva s sedežem v Ptuj“ sklenil je prirediti letošnjo pevsko slavnost v Celju v nedeljo, dne 14. avgusta, in določil sledeče skladbe:

1. „Jadransko morje“, moški zbor, Hajdrih.
2. „Pozdrav“, mešan zbor, Foerster.
3. „Križaci na morji“, mešan zbor, Bendl.
4. „Ave Marija“, šesteroglasen mešan zbor s spremljevanjem orkestra, Foerster.
5. „Domovini“, moški zbor, F. S. Vilhar; „novost, od društva s častnim darilom nagrajena skladba“.
6. „Domovini“, mešan zbor, L. Pahor; „novost, od društva s častnim darilom nagrajena skladba“.

Odbor si je svest, da je storil svojo dolžnost; priskrbel je za koncert dve novi skladbi s svoječasnim razpisom dveh častnih daril, izbral za veliki koncert v vsakem obzira ugoden kraj, in odredil koncert v olajšanju oddaljenim gostom na jako priličen dan.

Povoljna izvršitev in končni srečni uspeh 14. avgusta pa zavisi od požrtvalnosti in uneme č. gg. povrjenikov, raznih slovenskih pevskih društev, pojedinih pevk in pevcev.

Slovensko pevsko društvo s sedežem v Ptuj, osnovano na narširšej podlagi, ne razpolaga na svojem sedežu v Ptuj s številnim in znamenitim pevskim zborom, ker so se razmere od njegove ustanovitve do danes korenito društvu na škodo predrugačile, njegova moč temelji v njegovih pravilih, sloni na njegovi širni organizaciji.

Tužne narodne razmere po ponemčenih spodnještajerskih mestih in trgih zahtevajo neogibno in nujno obstanek društva z lahko gibljivim aparatom, ki prireja koncerte zdaj tu, zdaj tam, in če bi takšno še ne bilo, moralo bi se z ozirrom na narodne koristi takoj ustanoviti.

S tega stališča in z ozirom na sijajne in vidne dosežanje uspehe našega društva prosimo uljudno vse, da vrši svojo narodno dolžnost s krepkim sodelovanjem in podpiranjem društvenega namena.

Gospode poverjenike in tiste gospode, kojim smo poslali nabiralne pole, prosimo uljudno, da blagovolé, pole z nabranimi doneski vrniti najdalje do 8. avgusta, da nam bode mogoče sestaviti račun.

Dr. Bela Stuhec,
t. č. predsednik.

Podporno društvo za slovenske visokošolce na Dunaju je tekom meseca aprila in maja prejelo še sledeča darila: Društveni ustanovnik gosp. dr. Pavel Turner, vzgojitelj na Dunaju, podaril je društvu 100 gld. Povodom smrti društvenega ustanovnika gosp. dra *Farneja Zupanca*, bivšega predsednika notarske zbornice v Ljubljani, pristopil je društvu kot ustanovnik s 50 gld., g. Urban Zupanec, pokojnikov nečak v Ljubljani. Dalje so društvu podarili: Slavna posojilnica v Ribnici 20 gld., slavna kmetska posojilnica na Vrhniki 18 gld., slavna posojilnica v Kranju po veleč. g. državnem poslancu *Fos. Žickarju* 10 gld., slavna družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani 10 gld., v Kranju je bilo nabranih v Majerjevi gostilni 7 gld., v Bolcanu: g. Vinko Vetric, uradnik južne železnice 2 gld. v Celji: Slovenka, ki ne želi biti imenovana 2 gld., (ker to društvo podpira od začetka do danes tudi revne slovenske visokošolce, rojene na Štajerskem), veleč. g. Fr. Zdolšek, župnik pri Sv. Jurju ob Taboru 1 gld., veleč. g. Jernej Voh, nadžupnik-dekan, kn. škof. svetnik v Konjicah 2 gld., g. dr. Jož. Kolšek, odvetnik v Laškem trgu 1 gld., veleč. g. dr. Jos. Lesar, profesor bogoslovja v Ljubljani 5 gld., veleč. g. Anton Hvalica, dekan v Št. Petru pri Gorici 3 gld., g. J. Kovačič učitelj pri sv. Trojici v Slovenskih goricah 1 gld., g. Anton Klodič plem. Sabladolski, deželni šolski nadzornik v Trstu 3 gld., veleč. g. Eduard Štrekelj, vikar v Vrtojbi pri Gorici 2 gld., „Mars“ na Dunaju 10 gld. — Za toliko blagih darov bode najiskrenejša zahvala! Društven odbor je do konca meseca maja t. l. mej 53 revnih velikošolcev na Dunaji razdelil 1185 gld. 75 nov. (2119 obednic po 25 nov., drugo v gotovini). — Darove bode hvaležno sprejemal društveni blagajnik veleč. g. Fr. Jančar, mos., papeški častni kamornik, župnik nemškega viteškega reda, na Dunaju, I. Singerstrasse 7.

Društvo „Šolski dom.“ (XX. izkaz od 5. do 16. junija). Kot vstanovniki z doneskom 100 gl. oglasili so se: Primožič Matej, c. kr. sodnik v Tolminu, g. „Strela“ iz Tolmina in sl. županstvo v Ajdovščini, z doneskom 120 gl. pa sl. županstvo v Biljah.

Vplačali so: Sl. bralno in pevsko društvo v Ajdovščini . . . gl. 10.— Keber Anton, vikar v Mavhinjah, nabral pri poroki v g. Venceslava Legiše gl. 5.— A. Gerbec nabral pri prijateljskem sestanku v krčmi Šiligojevi na Dobrovem „ 2.17 Vodopivec Jgnacij iz Prvačine, sedaj v Rudolfovem „ 1.50 Ženski oddelek „Šolskega doma“ po gosp. Kancelerjevi „ 105.—

Družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani izplačala pokroviteljnino „ 1.000.— Ribenberski požeruh požrl „ 5.80 Poljšak Alfonz, vikar pri S. Tomažu, na saldo ustanovnine „ 20.— Zamorec v gostilni „Pri Posti“ — Podbodom „ 4.10 Po upravnishvnu „Soče“, kakor v 45. šl. izkazuano „ 117.11^{1/2} Starašinstvo v Volčah po volitvi novega župana „ 3.33 Pipan Valentin, vikar na Srednjem „ 2.— Matik Miha iz Ajdovščine „ 1.— X + Y „ 0.10 Krokariji in krokerice v dan 13. junija „ 2.60 Gospici, Garlati in Jrma Klavžar nabrali po vselici čitalniškega izleta „ 28.55

Skupaj gl. 1.308.26^{1/2}
Vsled prejšnjih izkazov „ 14.828.52^{1/2}

Do 16. maja došlo torej v gotovini gl. 16.136.79

Opomba: Društvo ima do sedaj 6 pokroviteljev, dva častna uda in 101 ustanovnika. Sl. županstvo v Biljah, ki je pristopilo s 120 gl., je 100. ustanovnik in sl. županstvo v Ajdovščini 101. Vivat sequens!

One p. n. ustanovnike, kateri so zaostali z ustanovino, prosimo prav ujudno, naj se odvežejo če le mogoče — svoje obljube, ker potrebujemo sedaj denar nujno, da nam ne bode treba delati komplikovanih denarnih operacij, ki stanejo precej truda in denarja. Sploh pa pri poročamo vsem najtopleje, da dela vsak po svoji moči in v svojem delokrogu za to vzvišeno idejo, da lahko poročemo koncem leta: „Šolski dom“ je svojsčina našega ljudstva.

Odbor društva „Šolski dom.“

„Hovder, hovder, hovder,“

ali šaljiva slovnica.

(Dalje; sp. A. M.)

Predno se lotim nesrečnega „se“ (gl. štev. 15. „Prim. I.“). naj konstatim (tukaj ne: konstatujem), da sem spet trohico veselja doživel. Dve novi zadrugi imamo, ki pa niste več — *registrirani*, ampak je ena „*vpisana*“, druga pa „*vregistrena*“. Tako je prav! Kje pa ste novi zadrugi? Na voglu semeniške ulice v beli Gorici — gotovo ne. „*Vregistrena*“ zadruga je v Črnem vrhu nad Idrijo, „*vpisana*“ pa v bližnjem Št. Petru. Epur si muove! Škoda pa, da je v št. peterski kapelaniji nastajena „*uradnica*“ brez „*uradnije*“ ali „*pisarnice*“. Kakor je namreč „*bolnica*“ = bolna žena — in ne „*bolnišče*“, tako je tudi „*uradnica*“ ženska, ki uraduje, kakor n. pr. ekspeditorica pri poštah.

Zdaj pa — „*se*“! Strašno je, kar ljudje dandanašnji z ubogim „*se*“-jem uganjajo. Ne le, da jim velja za nemški „*man*“, temuč zlorabijo in mučijo ta naš ljubi „*se*“ na vse neljube načine. — Tudi če je stavek s *se* sam na sebi — formalno — pravilen, pravi večsah logika: Nikar tako! Temu n. pr. mora vsakdo pritruditi, da govorimo prav neumno, če rečemo: „*Rajski se nese zdaj pokopat*“, da si je stavek sam za-se pravilen. More-li mrlič samega sebe nositi in pokopavati? Že kot otroci, ko je še nepokvarjena narava govorila iz nas, smo vpili: „*Mati, mati! zdaj ga nesejo*“. To je ena najboljših konstrukcij, po katerih se lahko ognemu nevarnega „*se*“, ki nas toliko krat zapelje v absurdnosti in smešnosti. Kakor ima Latinec svoj „*dicunt*, *ajunt*, *ferrunt* . . .“ tako poslužujmo se tudi mi raji *tworne* oblike, kjer koli bi imela nastati kakšna dvoumnost ali absurdnost. — Naj navedem nekaj stavkov, v katerih ne gre ravno za „*mrliča*“, pač pa za nekaj enacega. Kolikokrat ne bremo v uradnih in privatnih vabilih te le ali enake konstrukcije: „*Vabite se, da pridete ta in ta dan v tukajšnji urad* . . .“ Kdo vabi tu in kdo je povabljenec? Za pričo (n. pr.) povabljenec o seba vendar ne more vabiti *sama sebe*, vabi jo dotični urad. Na to treba misliti, kedar se so-stavljata ali izpolnjuje vabilni formular. Pišite torej: „*S tem ste (ali: bodite) povabljeni, da pridete . . .*“, ali: „*Podpisana sodinja Vas vabi, da bi prišli . . . za pričo*“. — Dalje: „*Se je odpovedalo dotičnikom obresti*“. Kdo je odpovedal? „*Se je odpovedal*“. To je mož ta *se*, da ima celó v *rodilniku* ali *tožilniku* tako moč in oblast, da lahko obresti odpove! Pa ne samo v tem oziru je *se* čuden korenjak, temuč tudi v tem, da postane pri vsej svoji oblasti in mogočnosti kar na enkrat — „*figa-mož*“, ali „*pol tič pol miš*“. Kako to? Citajte: „*se je odpovedalo . . .*“ To je *srednji* spol, tedaj „*pol tič, pol miš*“. Za vsemi temi smešnostmi pa tiči nemški „*man*“ („*Man hat den Betreffenden die Interessen gekündigt*“). Kako naj se pa pravilno reče? „*So se . . . obresti odpovedale*“, ali: „*je — vodstvo ali kdor ima to pravico — dotičnikom obresti odpovedal(o)*“. O stavku: „*voditelja se je le začasno nastavilo*“ velja to, kar sem rekel o prejšnjem. Pravilno torej: „*voditelj je (bil) le začasno nastavljen*“, ali: „*voditelja se . . . le začasno nastavilo*“, ali: „*viša oblast (dotična) je voditelja le začasno nastavila*“ itd.

(Dalje prihodnjič.)

Karol Draščik,

pekovski mojster na Kornu v Gorici

zvršuje naročila vsakovrstnega peciva, tudi najfinejšega za nove maše in godove, kolače za birmo in poroke itd.

Vsa naročila zvršuje točno in natančno po želji gospodov naročnikov. — Priporočam se za nje svojim rojakom v mestu in na deželi najljudneje.

Čast mi je javiti, da sem s svojim družbenikom-domačinom

otvoril tovarno sodine vode

(šifonov in pokalic)

na Goriščeku št. 2. pri Vaňeku.

Nadejam se, da bode naše sl. občinstvo podpiralo započeto domačo obrtnijo in to tem raje, ker bode postrežba točna, pijača izborna po navadni ceni.

Odličnim štovanjem udani

Josip Hrovatin, tovarnar.

Svečar J. Kopač v Gorici,

Solkanska cesta št. 9.

priloga prečastim cerkvenim oskrbništvam ter slavnemu občinstvu, garantirane pristne čebelno-voščene sveče

kg. po 2 gld. 45 kr.

Za pristnost teh sveč jamčim z 1000 kron.

V Trstu ima zastop in zalogo mojih sveč g. Iv. Lavrencich trgovec s cerkvenim orodjem in paramenti, Piazza Piccola za palačo municipija v Trstu.

Ima v zalogi tudi sveče za pogrebe.

Prave in edine

želodčne kapljice.

(Varstvenoznamka)

Zdravilna moč teh kapljic je neprekosljiva. — Tekapljice *redno prebavljanje*, če se jih dvakrat na dan

Sv. Anton Padov. po jedno žlicico

popije. *Okrepč pokvarjeni želodeč,*

storč, *da zgine v kratkem času omotica in životična lastnost (mrtvost).*

Te kapljice tudi storč, *da človek*

raji je.

Cena steklenici 30 kr.

Prodajajo se v vseh glavnih lekarnah

na svetu. Za naročitve in pošiljatve

pa jedno le v lekarni

Cristofolletti v Gorici.

Slamnike!!!

Vsako-vrstne oblike najnovejše mode

z domače in tuje slame, izdeluje, popravlja,

štafira in prodaja na debelo in drobno

Franc Cerar

tovarna slamnika v Domžalah

pri Ljubljani.

Ustanovljene leta 1863.

Cenik na zahtevanje poštine prosto.

Podpisana priporočata slavnemu občinstvu v Gorici in na deželi, svojo novo urejeno

prodajalnico jestvin.

V zalogi imata tudi raznovrstne

pijače, n. pr.: Francoski Cognac, pristni

kranjski brinjevec, domači tropinovec,

fini rum, različna vina, gorušice (Senf)

ter drugo u to stroko spadajoče blago.

Postrežba točna in po zmerni cenah.

Z odlčnim spoštovanjem

Kopač & Kutin

trgovca v Semeniški ulici št. 1

v hiši, kjer je „Trgovsko-obrtno-zadruga“.

Lepe mašne knjige

za otroke in odrasle ljudi

dobo se po jako nizki ceni od 15 kr.

navzgor pri

G. Likarju

v Gorici, Semeniška ulica št. 10.

Razprodajalci na deželi dobo precejšen odbitek na cenah.

Otvorjenje trgovine.

Podpisani naznanja slavnemu slovenskemu občinstvu v Gorici in z dežele da je otvoril pri sv. Roku na ulici proti Šempetru v lastni hiši št. 30 trgovino z jedilnim blagom po poštenu ceni. Priporočuje se p. n. občinstvu za obila naročila beleži z vsim spoštovanjem

Vincenc Podgornik

trgovec, Št. Peterske ulice št. 30

VNARSKO IN SADJARSKO DRUŠTVO

ZA BRDA

GORICI

Prodaja naravne in pristne briske pridelke

po zmernih cenah.

Zaloga pristnih briskih vin: burgundeca

rizlinga, modre frankinje

in druge.

DESEBTNA VINA

Sedež društva je v Gorici, ulica

Barzellini št. 20.

C. kr. priv. krojni aparati

M. POVERAJ

krojški mojster in trgovec v Gorici na Travniku

h. št. 22, nize loterije.

Bogata zaloga vsakovrstnega blaga, gotovih oblek, perila, in vse priprave za obleke za vsaki stan. Za preč. duhovščino cingulum, zavrtnike, talarje in cerkvene kape.

Blago prodajam tudi na meter tako po ceni, da vsakatega vabim na ogled letošnjega razstavljenega blaga, in sicer le v prvem nadstropju.

Edina slov. zaloga dežnikov in solčnikov ter dežnih nepremočljivih plajščev. — Sprejem tudi naročila za izdelovanje raznih oblek (jake, pellerine, have-loke) tudi za dame po najnovejši modi.

Vse po nizki ceni.

Slovenska tvrdka ustanovljena l. 1876.

J. Pipan & C. v Trstu

Via Valdirivo št. 18

ima veliko zalogo in prodaja le na debelo

kavo, riž, južno sadje, olje vseh vrst za jedilo,

za stroje, ribjo mast za strojarje itd.

Priporočam se trgovcem v Gorici in na

deželi za obilne naročbe.

Prva slovenska trgovina z železjem

KONJEDIC & ZAJEC

prej G. Darbo

GORICA — pred nadškofijo št. 9. — GORICA

Priporočata po najnižih cenah svojo bogato zalogo najboljšega štajerskega železa in ploščevine raznega obrtniškega, poljedelskega, vinogradskega in pahišnega orodja. Prevzemata naročila za vse stavbe in podjetja. Glavna zaloga za Gorico in okolico izdelkov c. kr. priv. tovarne; priznana najboljših kotlov od g. Nussbaum-a v Ajdovščini po tovarniških cenah.

Edina zaloga najboljšega koroškega acalon in terescian jekla. — Zaloga Portland in roman cementa. — Česar ni v zalogi priskrbi se nemudoma.

Kupujeta staro železo in kovine po najvišji ceni!

Vsako naročilo izvrši se nemudoma in vestno!

Špedicijska poslovnica

Gašpar Hvalič v Gorici

v ulici Morelli 12

se prav toplo priporočam

Slovenem v Gorici in z dežele

Naznanjam preč. duhovščini in vele-slavnemu občinstvu v Gorici in z dežele, da sem otvoril lepo urejeno

brivnico

na Travniku št. 21, zraven Paternolijeve knjigarne in loterije.

Obljubujem točno in hitro postrežbo, ker sem preskrbljen s 3 delavci. — Prodajam tudi profuma. — Toplo se priporočam udani

Anton Pucelj,

brivski mojster.

„Janus“

vzajemna zavarovalnica za življenje na

Dunaju ustanovljena l. 1840.

Zayod zavaruje za slučaj smrti v najraznovrstnih kombinacijah ter sloni na podlagi vzajemnosti, vsled česar čisti letni dobiček pripade družbenikom.

V 56 letnem obstanku se je pri zavodu zavarovalo:

101.800 oseb s 130.760.000 gld. kapitala in 825.000 rente.

Članom in njih pravnim naslednikom se je izplačalo 18.400.000 gld.

Na premijah (bonus) se je povrnilo 1.994.000 gld.

Kot zavarovanje za slučaj doživetja in smrti se posebno priporočam.

a.) zavarovanje glavnice, ki se ima izplačati po 20, 25, 30 ali več letih, ako zavarovanec še živi, ali pa povrnitev vseh vplačanih premij s 4% obresti, ako bi poprej umrl (Tarif II. H.).

b.) zavarovanje glavnice, ki se izplača kedar je zavarovanec dosegel določeno starost, ali pa takoj po njegovi smrti (Tarif II. G.).

Osrednja pisarna je na Dunaju I.

Wipplingerstrasse 30 (Janushof).

Zastop za Primorsko in Kranjsko

v Gorici, Via Ponte Isonzo.